

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

MIŠLJENJA

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

556. PLENARNO ZASJEDANJE EUROPSKOG GOSPODARSKOG I SOCIJALNOG ODBORA –
INTERACTIO, 2.12.2020.–3.12.2020.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Ususret Strategiji EU-a za poboljšanje
zelenih vještina i kompetencija za sve”

(samoinicijativno mišljenje)

(2021/C 56/01)

Izvjestiteljica: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**

Odluka Plenarne skupštine:	20.2.2020.
Pravni temelj:	pravilo 32. stavak 2. Poslovnika samoinicijativno mišljenje
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	11.11.2020.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	2.12.2020.
Plenarno zasjedanje br.:	556
Rezultat glasovanja	241/4/8
(za/protiv/suzdržani):	

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO naglašava da je **ekološka odgovornost obaveza svih nas**. Održivi razvoj okoliša iziskuje drastične društvene promjene, uključujući individualne i kolektivne promjene u mentalitetu, ponašanju i načinu života, ali i promjene društvene, političke i gospodarske organizacije naših zemalja i društava.

1.2. EGSO poziva države članice da utvrde djelotvorne nacionalne strategije te da uz sudjelovanje socijalnih partnera i relevantnih dionika poduzmu korake za hitnu provedbu **UN-ovih ciljeva održivog razvoja**, kojima se zemlje pozivaju da poduzmu mjere za uključivo, ravnopravno i kvalitetno obrazovanje (4. cilj održivog razvoja) i za borbu protiv klimatskih promjena (13. cilj održivog razvoja). Ciljem 13.3 posebno se želi „[u]naprijediti obrazovanje, podići razinu osviještenosti te unaprijediti ljudske i institucijske kapacitete povezane s ublažavanjem klimatskih promjena, prilagodbom njima, smanjenjem njihovih posljedica i ranim upozoravanjem”. Ciljem 4.7 želi se „osigurati da svi koji se obrazuju steknu znanja i vještine potrebne za promicanje održivog razvoja”, što nije samo način za poboljšanje skupa vještina i jačanje gospodarstva, već i za unapređivanje ciljeva **globalnog građanstva i mira**. Obrazovanje ima ključnu ulogu u toj promjeni, koja nadilazi puko bavljenje pitanjima okoliša u nastavnim planovima i programima.

1.3. EGSO poziva Europsku komisiju i države članice da provedu prvo načelo **europskog stupa socijalnih prava** da svi u Europi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje, da ga primjenjuju za poboljšanje pružanja zelenih vještina i kompetencija za zaštitu okoliša i profesionalnih vještina i da se provedba tog načela podupre održivim javnim financiranjem dogovorenim sa socijalnim partnerima i civilnim društvom.

1.4. EGSO vjeruje da bi zelene vještine, okolišnu odgovornost i održivi razvoj trebalo transverzalno integrirati u sve ishode učenja (znanje, vještine, stavove i vrijednosti) u formalnom, informalnom i neformalnom učenju svih koji se obrazuju bez obzira na dobnu skupinu, i to u svakom obrazovnom sektoru, programu naukovanja i osposobljavanja zaposlenika u okviru zelenih sektora i šire.

1.5. EGSO podsjeća Europsku komisiju i države članice da je politike zaštite okoliša potrebno bolje povezati s politikama zapošljavanja i obrazovanja. Time bi se pažnja usmjerila na predviđanje potreba za vještinama i na razvoj vještina nezaposlenih ili zaposlenih osoba čije bi osposobljavanje trebalo uključivati okolišnu odgovornost s posebnim naglaskom na zelene vještine. Stoga je ključno osigurati da učenje i poučavanje o klimatskim promjenama bude usklađeno s demokratskom školskom kulturom i okruženjem za učenje utemeljenim na „zelenoj kulturi“ u kojem dolazi do **stvaranja zelenih škola** kojima se, zahvaljujući odgovarajućoj infrastrukturi prilagođenoj klimatskim potrebama i očuvanju okoliša, upravlja po načelu održivosti u partnerstvu sa svim dionicima u školstvu i koje pripremaju svoje učenike za borbu protiv klimatskih promjena u ulozi aktivnih građana i na njihovim budućim radnim mjestima.

1.6. EGSO poziva Europsku komisiju da **na razini EU-a provede istraživanje** o razvoju zelenih vještina i kompetencija u državama članicama te da svoju stratešku politiku temelji na takvim istraživanjima. Škole su ključan izvor informacija o ekološkim pitanjima za učenike, posebno u doba kada se „sve informacije“ mogu pronaći na internetu, u društvenim medijima i lažnim vijestima. Međutim, potrebno je više informacija o politikama država članica EU-a za integriranje podizanja razine osviještenosti o klimatskim promjenama, okolišne odgovornosti i održivog razvoja kao zelenih vještina i kompetencija u obrazovne politike i nastavne planove i programe u predškolskom odgoju i obrazovanju, te općem i visokom obrazovanju. Takvo istraživanje trebalo bi se usredotočiti i na socijalne i profesionalne zelene vještine i kompetencije u sektoru strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, sektoru inicijalnog osposobljavanja, sektoru trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i u okviru osposobljavanja za usavršavanje i prekvalifikaciju nezaposlenih osoba i radnika.

1.7. EGSO podsjeća da su zelene vještine i kompetencije potrebne svim građanima, i mladima i starima, pa bi stoga trebalo posvetiti više pozornosti njihovoj primjeni u skladu s provedbom **okvira ključnih kompetencija** ⁽¹⁾ za sve vrste obrazovanja i upotrijebiti taj okvir za poboljšanje kompetencija građanstva potrebnih za preuzimanje odgovornosti za okoliš i „matematičkih kompetencija te kompetencija u prirodoslovlju, tehnologiji i inženjerstvu“ koje moraju podržavati okolišnu održivost, posebno u pogledu znanstvenog i tehnološkog napretka. Osim toga, pitanja zelenih vještina i odgovornosti za okoliš trebala bi biti integrirana u sve predmete, posebno u geografiju, etiku i filozofiju.

1.8. EGSO pozdravlja činjenicu da je Program vještina za Europu ⁽²⁾ (2020.) Europske komisije usredotočen na zelene vještine, ali izražava žaljenje što za zemlje nije predviđen ciljani udio sudjelovanja odraslih u kvalitetnom i uključivom osposobljavanju u području barem osnovnih zelenih vještina, iako se predlaže ciljana razina sudjelovanja odraslih u osposobljavanju u području osnovnih digitalnih vještina.

1.9. EGSO pozdravlja činjenicu da europski zeleni plan ⁽³⁾ (2019.) predstavlja sveobuhvatnu strategiju EU-a za borbu protiv klimatskih promjena i zaštitu okoliša s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. te da najavljuje različite strategije koje će biti popraćene uredbama, fondovima i nacionalnim reformama. EGSO poziva države članice da osmisle nacionalne politike koje će biti usmjerene i na obrazovanje o okolišnoj odgovornosti i zelenim vještinama te **proaktivno**

⁽¹⁾ SL C 189, 4.6.2018., str. 1.

⁽²⁾ COM(2020) 274 final.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

usavršavanje i prekvalifikaciju kako bi se svima, a posebice radnicima u sektorima u opadanju, olakšala pravedna tranzicija prema zelenom gospodarstvu. EGSO podsjeća da se te reforme moraju provoditi u okviru istinskog socijalnog dijaloga sa sindikatima nastavnika i radnika, poslodavcima te uz savjetovanje s relevantnim organizacijama civilnog društva.

1.10. EGSO pozdravlja prijedlog iz europskog zelenog plana da se uspostavi „**europski okvir kompetencija**” i predlaže Komisiji da ga osmisli tako da bude primjenjiv u **formalnom, informalnom i neformalnom** učenju unutar „Otvorene metode suradnje” koja bi uključivala predstavnike ministarstava obrazovanja, socijalne partnere iz sektora obrazovanja i osposobljavanja te ostale relevantne dionike kao što su nevladine organizacije koje se bave mladima i obrazovanjem.

1.11. EGSO pozdravlja činjenicu da je Europski parlament donio rezoluciju o europskom zelenom planu ⁽⁴⁾ i naglasio da **industrijska strategija** mora uključivati utjecaje na radnu snagu, kao i **osposobljavanje, usavršavanje i prekvalifikaciju radnika** ⁽⁵⁾. EGSO ujedno podržava regionalnu dimenziju te strategije i snažno upravljanje uz socijalni dijalog. EGSO ističe da i poduzeća trebaju razviti strategije zaštite okoliša, što podrazumijeva potrebu za razvojem vještina poslodavaca.

1.12. EGSO poziva buduća predsjedništva EU-a i Europsku komisiju da pojačaju suradnju između **Vijeća za obrazovanje, Vijeća za zapošljavanje i Vijeća za okoliš** kako bi donositelji odluka na najvišoj razini borbu protiv klimatskih promjena povezali s važnošću pružanja zelenih vještina i kompetencija za sve dobne skupine te u svim oblicima i vrstama sektora obrazovanja i osposobljavanja.

1.13. EGSO poziva na razvoj **sveobuhvatne strategije na razini EU-a**, kao što je preporuka Vijeća, za poboljšanje obrazovanja i osposobljavanja u području zelenih vještina i kompetencija, razvoj strategija zelenih škola i prekvalifikaciju i usavršavanje odraslih u okviru radnog mjesta i izvan njega, a u pogledu vještina potrebnih za zaštitu okoliša, za društvo i za ozelenjavanje gospodarstva. Predlažemo da se takvom preporukom Vijeća nadopune prijedlozi novog Programa vještina za Europu radi razvoja pozitivnog stava o okolišu kod svih, s time da okolišna odgovornost postane transverzalna kompetencija u okviru obrazovanja i osposobljavanja unutar europskog prostora obrazovanja i da se naglasi jednakost u razvoju zelenih vještina za sve uzraste, a posebno za socioekonomski ugrožene skupine. Provedba strategije na taj način trebala bi podrazumijevati i to da poboljšanje obrazovanja i osposobljavanja bude popraćeno održivim i odgovarajućim tehničkim, financijskim i ljudskim resursima te da se financira iz javnog proračuna.

1.14. EGSO smatra da bi države članice trebale uvesti sveobuhvatnije politike i financiranje u svrhu **podrške početnom i kontinuiranom stručnom usavršavanju nastavnika i instruktora o zaštiti okoliša** kao transverzalnoj temi u svim predmetima i razinama i vrstama obrazovanja i osposobljavanja, kao i posebno osposobljavanje u području zelenih vještina i kompetencija. Države članice također bi trebale osigurati odgovarajuću stručnu potporu nastavnicima i instruktorima te im osigurati relevantne, ažurirane nastavne materijale, te alate, metode i smjernice za poučavanje o toj temi.

1.15. EGSO podsjeća da bi stjecanje zelenih vještina na radnom mjestu povećalo otpornost i prilagodljivost radnika, rukovoditelja i dionika, a istodobno pridonijelo zelenom rastu. EGSO poziva na potporu suradnji i udruživanju sredstava među poduzećima (posebice MSP-ovima) kako bi se zadovoljile potrebe za osposobljavanjem u pogledu „mekih” i „tvrdih” zelenih vještina i kompetencija.

1.16. EGSO poziva na to da se osiguraju **financijska sredstva EU-a za zelene vještine i kompetencije u pogledu zaštite okoliša**. Drugim riječima, **Erasmus+**, **ESF+**, paket za oporavak i Fond za pravednu tranziciju trebali bi biti usmjereni na pružanje financijske potpore za razvoj zelenih vještina za sve koji se obrazuju bez obzira na dob.

⁽⁴⁾ Rezolucija Europskog parlamenta od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu.

⁽⁵⁾ Naš naglasak.

1.17. EGSO poziva na **ozelenjavanje europskog semestra** ⁽⁶⁾ i traži od Komisije da surađuje s ministarstvima obrazovanja, relevantnim socijalnim partnerima i organizacijama civilnog društva na osmišljavanju pojedinačnih preporuka za sve države članice EU-a o poboljšanju pružanja zelenih vještina i kompetencija na svim razinama i u svim vrstama sektora obrazovanja i osposobljavanja, počevši od **predškolskog odgoja i obrazovanja pa sve do visokog obrazovanja i obrazovanja odraslih**, vodeći pritom računa o djelotvornoj podršci odraslima na radnom mjestu i izvan njega.

2. Opće napomene

2.1. Borba protiv klimatskih promjena ima ogroman utjecaj na socijalne uvjete, obrazovanje, zapošljavanje i tržište rada. U Europi je 2019. godinu obilježila iznimno važna mobilizacija građana, posebice učenika i studenata, koji su tražili da javna tijela poduzmu hitne i ambiciozne mjere u borbi protiv klimatskih promjena. Okolišna odgovornost i zelene vještine potrebne su svima: potrošačima i građanima općenito te oblikovateljima politika, poduzećima i radnicima. One su potrebne u svakom sektoru i djelatnosti, kako u poslovnom (uključujući zadatke od strateškog planiranja i inovacija do rada u tvornicama i uslužnim djelatnostima na lokalnoj razini) tako i u svakodnevnom životu (na primjer, u vezi s vlastitim domom, prijevozom i potrošnjom), uglavnom kao sastavni dio svake profesije, iako se neki poslovi mogu smatrati poslovima „stručnjaka za zaštitu okoliša”.

2.2. Poremećaji u gospodarstvu uzrokovani pandemijom bolesti COVID-19 ne bi smjeli dovesti do toga da klimatska politika postane manje važnom za vlade i građane diljem Europe. Europski političari, društva, zakonodavci i aktivisti pozivaju svoje čelnike da osiguraju zelena ulaganja kako bi ponovno pokrenuli rast nakon pandemije koronavirusa. Pretpostavka je da će borba protiv klimatskih promjena i promicanje biološke raznolikosti doprinijeti izgradnji jačih gospodarstava. Paketi fiskalnih poticajnih mjera za razdoblje nakon pandemije bolesti COVID-19 pružit će priliku za pokretanje transformacijskog i zelenog oporavka stvaranjem zelenih radnih mjesta.

2.3. Usporedno s time, nekoliko je zemalja svjedočilo masovnim prosvjedima zbog fiskalnih i socijalnih reformi koje dio njihova stanovništva smatra nepoštenima. Ti nedavni događaji ukazuju na hitnost i potrebu za ambicioznim i značajnim klimatskim politikama koje bi trebale biti uključive i podržavati najugroženije regije, sektore, radnike i građane općenito. Te klimatske politike, naravno, **utječu na formalno, informalno i neformalno učenje svih koji se obrazuju bez obzira na dobnu skupinu**, a zelene vještine, okolišnu odgovornost i održivi razvoj potrebno je integrirati u ishode učenja (znanje, vještine, stavove i vrijednosti) u svakom obrazovnom sektoru, programu naukovanja i osposobljavanja zaposlenika u okviru zelenih sektora i šire. Zelene vještine i kompetencije treba shvatiti kao one koje su društvu i gospodarstvu potrebne za ispunjavanje potreba za zaštitom okoliša. Pitanja zaštite okoliša obuhvaćaju širok raspon tema, od klimatskih promjena i onečišćenja do prirodnih resursa i biološke raznolikosti.

2.4. Obrazovanje ima presudnu ulogu u podizanju razine osviještenosti o izazovima u području zaštite okoliša i oblikovanju stavova i ponašanja koji mogu biti ključ pozitivne promjene. Iako mnogi petnaestogodišnjaci nisu optimistični u pogledu svoje budućnosti s gledišta zaštite okoliša ⁽⁷⁾, prema podacima OECD-a ⁽⁸⁾ brojne su zemlje već uključile **teme zaštite okoliša u nastavne planove** te razmatraju pitanja kao što su recikliranje, dnevni obrasci potrošnje i održiva ponašanja. Škole su ključan izvor informacija o ekološkim pitanjima za učenike i mjesto za pripremu odgovornih građana koji kritički razmišljaju i koji imaju svijest i razumijevanje o uzrocima i posljedicama ekoloških problema, kao i znanje, vještine i stavove potrebne za pronalazak održivijih rješenja. Međutim, potrebno je više informacija o politikama država članica EU-a za integriranje povećanja razine osviještenosti o klimatskim promjenama, okolišne odgovornosti i održivog razvoja kao zelenih vještina i kompetencija u nastavne planove i programe u predškolskom odgoju i obrazovanju, te općem i visokom obrazovanju.

⁽⁶⁾ Vijeće za okoliš, 5. ožujka 2019.

⁽⁷⁾ OECD (2019.), Avvisati, F., *Is there a generational divide in environmental optimism?* (Postoji li generacijski jaz u optimizmu u pogledu zaštite okoliša?), *PISA in Focus*, br. 95.

⁽⁸⁾ OECD (2014.), *Trends shaping education 2014 Spotlight 4* (Društvena kretanja koja oblikuju obrazovanje, 2014. Istaknuta tema br. 4).

2.5. Zelene vještine i kompetencije potrebne su svim građanima, i mladima i starima. Zelene vještine transverzalni su pojam koji se odnosi na sposobnost integriranja aspekata zaštite okoliša u druge vještine. To zahtijeva dovoljno razumijevanje i znanje o pitanjima zaštite okoliša, ali istodobno i čvrste osnove u općim i profesionalnim vještinama. U okviru ključnih kompetencija ⁽⁹⁾ kaže se da *matematičke kompetencije te kompetencije u prirodoslovlju, tehnologiji i inženjerstvu* moraju podržavati okolišnu održivost, posebno u pogledu znanstvenog i tehnološkog napretka, a da je kompetencija građanstva potrebna za preuzimanje odgovornosti za okoliš. Kompetencije u području prirodnih znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike važna su osnova za razumijevanje pitanja zaštite okoliša i za razvoj rješenja problema. Kompetencije kao što su kritičko razmišljanje, kreativnost i suradnja/timski rad isto su tako važne za osposobljavanje ekološki osviještenog i aktivnog građanstva.

2.6. Prema OECD-u, iako u većini zemalja samo u manjem dijelu škola postoje predmeti posvećeni okolišu, o tom se pitanju često raspravlja u okviru ostalih osnovnih nastavnih planova i programa, a mnoge škole nude i izvanškolske aktivnosti koje se bave okolišem ⁽¹⁰⁾. Međutim, još uvijek ne postoje **međunarodna istraživanja** posvećena nacionalnim strategijama i nastavnim planovima o znanostima o okolišu, stavovima o zaštiti okoliša i konkretnom razvoju pružanja zelenih vještina i njihovu ocjenjivanju. Stoga EGSO poziva Europsku komisiju da provede istraživanje o razvoju zelenih vještina i kompetencija među državama članicama te da svoju strategiju temelji na rezultatima tog istraživanja.

2.7. Ozelenjavanje gospodarstva znači proizvodnju proizvoda i usluga s manje energije, manje sirovina i uz smanjenu emisiju ugljika. Ono se primjenjuje na sve gospodarske aktivnosti u svim sektorima, a u svojem području primjene obuhvaća radnike i potrošače ⁽¹¹⁾. Prelazak na niskouglično gospodarstvo podrazumijeva strukturne promjene u različitim sektorima i zanimanjima s obzirom na nastanak novih „zelenih” zanimanja ili porast potražnje za njima. Međutim, prvenstveno je potrebno ozelenjavanje već postojećih zanimanja. To dovodi do **novih skupova vještina koji iziskuju ažuriranje nastavnog plana** ili čak nove kvalifikacije na različitim razinama obrazovanja i osposobljavanja.

2.8. U svakoj profesiji postoje posebni aspekti zaštite okoliša koje je potrebno uzeti u obzir. Dok ozelenjavanje gospodarstva stvara potrebe za vještinama, posebice u specifičnim sektorima kao što su energetska učinkovitost i učinkovitost resursa, građevinarstvo ili proizvodnja, kretanje prema kružnom gospodarstvu stvara potrebe za zelenim vještinama u širokom rasponu industrija. Takvi novi skupovi vještina moraju se odražavati i u različitim obrazovnim sektorima, uključujući sektor strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, u rasponu od inicijalnog osposobljavanja do trajnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, kao i u nastavnim programima naukovanja. Te nove zelene vještine mogu varirati od vrlo tehničkih vještina i vještina potrebnih za određeni posao do „mekših” vještina, kao što je odgovorno korištenje resursa, koje mogu biti od važnosti u različitim zanimanjima, razinama hijerarhije i sektorima ⁽¹²⁾.

2.9. Još uvijek ne postoji **sveobuhvatna strategija na razini EU-a**, kao što je preporuka Vijeća, za poboljšanje obrazovanja i osposobljavanja u području zelenih vještina i kompetencija, razvoj strategija zelenih škola i prekvalifikaciju i usavršavanje odraslih u okviru radnog mjesta i izvan njega, a u pogledu vještina potrebnih za zaštitu okoliša, za društvo i za ozelenjavanje gospodarstva. EGSO pozdravlja činjenicu da je Program vještina za Europu ⁽¹³⁾ (2020.) Europske komisije usredotočen na zelene vještine, ali izražava žaljenje što za zemlje nije predviđen ciljani udio odraslih s barem osnovnim zelenim vještinama, iako se predlaže ciljana razina sudjelovanja odraslih u osposobljavanju u području osnovnih digitalnih vještina. Predlažemo da se takvom preporukom Vijeća nadopune prijedlozi novog Programa vještina za Europu radi razvoja

⁽⁹⁾ SL C 189, 4.6.2018., str. 1.

⁽¹⁰⁾ OECD (2012.), *How 'green' are today's 15-year-olds?* (Koliko su „zeleni” današnji petnaestogodišnjaci?) *PISA in Focus*, br. 15.

⁽¹¹⁾ Eurofound (2011.), *Industrial relations and sustainability: the role of social partners in the transition towards a green economy* (Industrijski odnosi i održivost: uloga socijalnih partnera u tranziciji prema zelenom gospodarstvu).

⁽¹²⁾ Cedefop (2019.), *Skills for green jobs: 2018 update* (Vještine za zelene poslove: ažurirana verzija 2018. godine). Europsko sažeto izvješće. U istraživanju Cedefopa razmatra se razvoj događaja u Njemačkoj, Danskoj, Španjolskoj, Estoniji, Francuskoj i Ujedinjenoj Kraljevini.

⁽¹³⁾ COM(2020) 274 final.

pozitivnog stava o okolišu kod svih, s time da okolišna odgovornost postane transverzalna kompetencija u okviru obrazovanja i osposobljavanja unutar europskog prostora obrazovanja i da se naglasi jednakost u stjecanju zelenih vještina za sve uzraste, rodove i socioekonomski ugrožene skupine.

2.10. Prelazak na kružno i niskouglično gospodarstvo neizbježno će izmijeniti strukture sektora i zanimanja te stvoriti mogućnosti, ali i izazove, uključujući sektore u opadanju i sektore suočene sa zastojem u zapošljavanju. Iz te bi perspektive prilagođeni pristupi ranjivijim grupama odraslih, kao što su niskokvalificirani radnici ⁽¹⁴⁾, donijeli dodatne socioekonomske koristi.

2.11. Trebalo bi uvesti sveobuhvatnije politike i financiranje za podupiranje početnog i kontinuiranog stručnog usavršavanja nastavnika i instruktora o zaštiti okoliša kao transverzalnoj temi za nastavnike u svim predmetima te razinama i vrstama obrazovanja i osposobljavanja, kao i u posebnom osposobljavanju o zelenim vještinama i kompetencijama. Trebalo bi osigurati odgovarajuću stručnu potporu nastavnicima i instruktorima te im osigurati relevantne, ažurirane nastavne materijale, te alate, metode i smjernice za podučavanje o toj temi.

2.12. Prema nedavnim istraživanjima ⁽¹⁵⁾ programi osposobljavanja za razvoj vještina nezaposlenih ili zaposlenih osoba uglavnom su rijetko usmjereni na zelene vještine, iako sektorske organizacije i dobrotvorne/neprofitne organizacije ponekad aktivno rade na razvoju takvih vještina. To može odražavati slabu povezanost utvrđenu između politika relevantnih za zaštitu okoliša i onih koje se bave zapošljavanjem i vještinama, uključujući predviđanje potreba za vještinama. Propisi, politike i strategije u ispitivanim zemljama rijetko su usmjereni isključivo na zelene vještine i radna mjesta. Istodobno su subvencije i poticaji za razvoj zelenih vještina namijenjeni poduzećima rijetki.

3. Posebne napomene

3.1. EGSO ističe da je za ispunjavanje **UN-ovih ciljeva održivog razvoja** potrebno da zemlje poduzmu mjere za uključivo, ravnopravno i kvalitetno obrazovanje (4. cilj održivog razvoja) i borbu protiv klimatskih promjena (13. cilj održivog razvoja). Ciljem 13.3 posebno se želi: „[u]naprijediti obrazovanje, podići razinu osviještenosti te unaprijediti ljudske i institucijske kapacitete povezane s ublažavanjem klimatskih promjena, prilagodbom njima, smanjenjem njihovih posljedica i ranim upozoravanjem”. Ciljem 4.7 želi se „osigurati da svi koji se obrazuju steknu znanja i vještine potrebne za promicanje održivog razvoja”, što nije samo način za poboljšanje skupa vještina i jačanje gospodarstva, već i za unapređivanje ciljeva **globalnog i aktivnog demokratskog građanstva i mira**.

3.2. EGSO naglašava potrebu za provedbom prvog načela **europskog stupa socijalnih prava** da svi u Europi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje u kontekstu poboljšanja pružanja zelenih vještina i kompetencija i da se provedba tog načela podupre održivim javnim financiranjem dogovorenim sa socijalnim partnerima i civilnim društvom.

3.3. EGSO pozdravlja činjenicu da europski zeleni plan ⁽¹⁶⁾, objavljen 11. prosinca 2019., predstavlja sveobuhvatnu strategiju EU-a za borbu protiv klimatskih promjena i zaštitu okoliša s ciljem postizanja klimatske neutralnosti EU-a do 2050. te da se njime najavljuju različite strategije koje će biti popraćene uredbama, fondovima i nacionalnim reformama. EGSO izražava posebno zadovoljstvo što se u europskom zelenom planu naglašava da su „[s]kole, ustanove za osposobljavanje i sveučilišta u dobrom položaju za razgovor s učenicima, roditeljima i širom zajednicom o promjenama koje su potrebne za uspješnu tranziciju.” Europski zeleni plan isto tako naglašava važnost proaktivnog usavršavanja i prekvalifikacije kako bi se svima, a posebice radnicima u sektorima u opadanju, olakšala pravedna tranzicija prema zelenom gospodarstvu.

⁽¹⁴⁾ Vidjeti Cedefop (2020.), *Empowering adults through upskilling and reskilling pathways* (Osnaživanje odraslih osoba uz pomoć usavršavanja i prekvalifikacije), svezak 1.: odrasla populacija s potencijalom za usavršavanje i prekvalifikaciju, za sveobuhvatan pregled niskokvalificiranih odraslih osoba u 27 država članica EU-a i Ujedinjenoj Kraljevini.

⁽¹⁵⁾ Cedefop (2019.), *Skills for green jobs: 2018 update*. Europsko sažeto izvješće. U tom istraživanju razmatra se razvoj događaja u Njemačkoj, Danskoj, Španjolskoj, Estoniji, Francuskoj i Ujedinjenoj Kraljevini.

⁽¹⁶⁾ COM(2019) 640 final.

3.4. Europski zeleni plan najavljuje da Europska komisija planira pripremu „**europskog okvira kompetencija** kako bi pomogla u razvoju i procjeni znanja, vještina i stavova o klimatskim promjenama i održivom razvoju. Pobrinut će se i za dodatne materijale te olakšati razmjenu dobrih praksi EU-ovih mreža programa za osposobljavanje nastavnika.” EGSO pozdravlja ovaj prijedlog i predlaže da Komisija razvije okvir kompetencija koji bi bio primjenjiv u **formalnom, informalnom i neformalnom** učenju u okviru otvorene metode suradnje koja bi uključivala predstavnike ministarstava obrazovanja, socijalne partnere iz sektora obrazovanja i osposobljavanja te ostale relevantne dionike kao što su nevladine organizacije koje se bave mladima i obrazovanjem.

3.5. Iz perspektive formalnog učenja, zelene vještine i usredotočenost na klimatske promjene idu zajedno s procesom demokratičnijeg vođenja škola i okruženjem za učenje koje se temelji na „zelenoj kulturi”, a u kojem dolazi do **stvaranja zelenih škola** koje su, zahvaljujući odgovarajućoj infrastrukturi prilagođenoj klimatskim potrebama i očuvanju okoliša, kojima se upravlja po načelu održivosti u partnerstvu s cijelom školskom zajednicom i koje pripremaju svoje učenike za borbu protiv klimatskih promjena u ulozi aktivnih građana i na njihovim budućim radnim mjestima.

3.6. Potrebno je razvijati zelene vještine u okviru **nacionalnih strategija aktivnog obrazovanja/osposobljavanja te strategija za vještine** u suradnji s relevantnim dionicima, a kao dio djelotvornog socijalnog dijaloga te u savjetovanju s relevantnim organizacijama civilnog društva, uključujući organizacije učenika, mladih, nastavnika i roditelja, radi promicanja niskougljičnog gospodarstva koje djelotvorno iskorištava resurse i koje je društveno uključivo. Te strategije isto tako treba oblikovati i ažurirati koristeći se djelotvornim sustavom za predviđanje i usklađivanje potreba za vještinama⁽¹⁷⁾ koji uključuje sve relevantne dionike, posebice socijalne partnere i nevladine organizacije koje se bave mladima i obrazovanjem, te uzima u obzir i druge ciljeve politika, poput onih koji su relevantni za obrazovanje, zapošljavanje, zaštitu okoliša, kružno gospodarstvo i migracije. To bi omogućilo pravovremeno i ciljano obrazovanje i osposobljavanje o zelenim vještinama koje bi odgovaralo potrebama društva i gospodarstva. Kad je riječ o promatranju tranzicije na kružno gospodarstvo kao strateškog cilja država članica, poticanje razvoja zelenih vještina trebalo bi uskladiti s nacionalnim strategijama rasta kako bi se osiguralo da inicijative u području obrazovanja i osposobljavanja ispunjavaju nacionalne strateške ciljeve.

3.7. Osim formalnog obrazovanja, neformalno okruženje doprinosi obrazovanju za okolišno građanstvo pružajući priliku i uvjete kojima se omogućuje mladima da steknu znanja, ali i vještine, vrijednosti, stavove i mjere zaštite okoliša potrebne kako bi postali ekološki osviješteni građani. „Usto, ekološki osviješteni građanin osnažen je i motiviran za sudjelovanje u društvu kao pokretač promjene u smjeru rješavanja suvremenih problema u vezi s okolišem, sprečavanja stvaranja novih problema, postizanja održivosti i obnove naših (ljudskih) odnosa s prirodom. Odgojno-obrazovna područja, uključujući lokalno obrazovanje, građansko obrazovanje o ekologiji, odgoj o ekološkoj pravdi, ovlasti za djelovanje i društveno-znanstveno učenje utemeljeno na istraživanju mogu pridonijeti izgradnji kompetencija mladih za snažno građansko sudjelovanje neophodno za ostvarivanje okolišnih i društvenih promjena.”⁽¹⁸⁾ Stoga je od vitalne važnosti podržati **neformalne obrazovne programe i organizacije koji se koriste ovim metodama usavršavanja** jer nadopunjuju formalno obrazovanje u školama.

3.8. Slijedeći primjer prvog **sastanka Zajedničkog vijeća** ministara i ministrica financija i obrazovanja EU-a održanog 2019.⁽¹⁹⁾, EGSO poziva buduća predsjedništva EU-a i Europsku komisiju da pojačaju međusobnu suradnju Vijeća za obrazovanje, Vijeća za zapošljavanje i Vijeća za okoliš kako bi donositelji odluka na najvišoj razini borbu protiv klimatskih promjena povezalili s važnošću pružanja zelenih vještina i kompetencija za sve dobne skupine.

⁽¹⁷⁾ Za više informacija o predviđanju i usklađivanju potreba za vještinama u okviru sveobuhvatnog sustava upravljanja vještinama, vidjeti Cedefopovu internetsku stranicu o predviđanju i usklađivanju potreba za vještinama. Za važnost predviđanja potreba za vještinama usmjerenog na zelene vještine vidjeti Cedefop (2019.), *Skills for green jobs: 2018 update*.

⁽¹⁸⁾ Paraskeva-Hadjichambi D. et al. (2020.) *Educating for Environmental Citizenship in Non-formal Frameworks for Secondary Level Youth* (Obrazovanje za okolišno građanstvo u neformalnim okvirima za srednjoškolve) U: Paraskeva-Hadjichambi D. et al. (ur.) *Conceptualizing Environmental Citizenship for 21st Century Education. Environmental Discourses in Science Education*, vol 4. (Konceptualiziranje okolišnog građanstva za obrazovanje u 21. stoljeću. Diskursi o okolišu u znanstvenom obrazovanju, svezak 4.) Springer, Cham.

⁽¹⁹⁾ Zajednički sastanak ministara i ministrica obrazovanja i financija.

3.9. EGSO pozdravlja i činjenicu da je Europski parlament donio rezoluciju o europskom zelenom planu⁽²⁰⁾ u kojoj „ističe da **industrijska strategija** mora uzeti u obzir utjecaj na radnu snagu, kao i **osposobljavanje, prekvalifikaciju i unapređenje vještina radnika** ⁽²¹⁾; poziva Komisiju da pažljivo razmotri regionalnu dimenziju te strategije i da osigura da ni jedna regija ne bude zapostavljena; ustraje u tome da strategija mora uključivati socijalni dijalog u kojem su radnici u potpunosti uključeni.” EGSO ističe da i poduzeća trebaju razviti strategije zaštite okoliša, što podrazumijeva potrebu za razvojem vještina poslodavaca.

3.10. Ekološka odgovornost započinje informiranjem ljudi o tome koja tehnička rješenja mogu početi upotrebljavati za ozelenjavanje gospodarstva, privatnog života ili kućanstava. Za to je od presudnog značaja poduzeti mjere kako bi poduzeća, javna tijela i kućanstva mogla uvesti više tehnoloških zelenih rješenja uz edukaciju o tome kako upotrebljavati ta tehnološka rješenja učenjem kroz rad. Stoga bi Strategija pravedne tranzicije⁽²²⁾ trebala **podupirati razvoj kompetencija i vještina odraslih osoba bez obzira na dobnu skupinu** na radnom mjestu i izvan njega i na taj im način pomoći u donošenju odluka o izboru i promjeni karijere te u tome da u svojoj svakodnevici imaju u vidu i koncept održivosti.

3.11. Potrebno je ostvariti prvo načelo europskog stupa socijalnih prava da bi se osiguralo da svi odrasli imaju jednak pristup kvalitetnom i uključivom obrazovanju, osposobljavanju i cjeloživotnom učenju u okviru radnog mjesta i izvan njega u pogledu zelenih vještina, kompetencija, zelenih tehnologija i „teških” i „mekih” zelenih vještina pojedinih zanimanja jer takav pristup vodi do priznavanja osposobljavanja za poboljšanje razine kvalifikacija. Potrebno je pružiti djelotvornu podršku za poboljšanje osposobljavanja u području zelenih vještina i vještina za zelena radna mjesta radnicima na svim razinama vještina i u poduzećima svih veličina, bez obzira na sektor i zemljopisno područje u kojem rade. Takvu potporu treba osmisлити kao nacionalnu i sektorsku strategiju, uz sudjelovanje vijeća za sektorske vještine i socijalnih partnera, a posebnu pozornost treba posvetiti kvaliteti osposobljavanja pružatelja usluga.

3.12. EU mora povećati ulaganja kako bi smanjio svoju emisiju ugljika i ugljični otisak kroz projekte kojima se ujedno mogu stvoriti kvalitetna radna mjesta. **Financijska potpora za zelene vještine i kompetencije za zaštitu okoliša** presudna je kao dio **programa Erasmus+** za podršku projektima mladih i projektima obrazovne suradnje u borbi protiv klimatskih promjena, mobilnosti i razmjene učenika, mladih i osoblja u pogledu učenja, razvoja zelenih škola i osposobljavanja nastavnika. EGSO uviđa da Komisija radi na tome da državama članicama osigura nova financijska sredstva kako bi školske zgrade i rad škola postali održiviji s ciljem poticanja ulaganja u školsku infrastrukturu u iznosu od 3 milijarde EUR za 2020. godinu. Podupiremo usmjerenost drugih fondova EU-a, kao što su ESF+, paket za oporavak i Fond za pravednu tranziciju, na pružanje financijske potpore za razvoj zelenih vještina za sve koji se obrazuju bez obzira na dobnu skupinu. Istodobno treba osigurati održiva javna ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje⁽²³⁾.

3.13. Podrška za osposobljavanje odraslih osoba od velike je koristi za pojedince, poslodavce i cjelokupno gospodarstvo u okviru temeljite **transformacije u svijetu rada** uglavnom potaknute klimatskim promjenama. **Financiranje usavršavanja i prekvalifikacije** radne snage uz pomoć fonda ESF+, drugih europskih fondova, nacionalne podrške javnih službi za zapošljavanje i doprinosa poslodavaca od iznimne je važnosti te ga treba poduprijeti djelotvornim strategijama usavršavanja i prekvalifikacije. Potpora suradnji i udruživanju sredstava među poduzećima kako bi se zadovoljile potrebe za osposobljavanjem može biti posebno korisna za MSP-ove koji nemaju vremena ni sredstava za samostalno osposobljavanje⁽²⁴⁾. Stjecanje zelenih vještina na radnom mjestu povećalo bi otpornost i prilagodljivost radnika, rukovoditelja i dionika, istodobno pridonoseći zelenom rastu.

⁽²⁰⁾ Rezolucija Europskog parlamenta od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu.

⁽²¹⁾ Naš naglasak.

⁽²²⁾ Mehanizam za pravednu tranziciju dio je Plana ulaganja za europski zeleni plan, a mobilizirat će najmanje 100 milijardi EUR u ulaganjima kako bi pružio dodatnu ciljanu potporu regijama koje su najviše pogođene tranzicijom prema klimatski neutralnom gospodarstvu i koje su najmanje sposobne nositi se s tim izazovom.

⁽²³⁾ SL C 262, 25.7.2018., str. 1.

⁽²⁴⁾ Cedefop (2019.), *Skills for green jobs: 2018 update*. U tom istraživanju razmatra se razvoj događaja u Njemačkoj, Danskoj, Španjolskoj, Estoniji, Francuskoj i Ujedinjenoj Kraljevini.

3.14. EGSO pozdravlja činjenicu da se Vijeće za okoliš sastalo 5. ožujka 2020. i da je raspravljalo o zelenom planu i **ozelenjavanju europskog semestra** ⁽²⁵⁾ te traži da Komisija surađuje s ministarstvima obrazovanja, relevantnim socijalnim partnerima i organizacijama civilnog društva na definiranju preporuka za pojedinu zemlju za sve države članice EU-a o poboljšanju pružanja zelenih vještina i kompetencija na svim razinama i u svim vrstama obrazovanja i sektora osposobljavanja, počevši od predškolskog odgoja i obrazovanja pa sve do visokog obrazovanja i obrazovanja odraslih, vodeći pritom računa o djelotvornoj podršci odraslima na radnom mjestu i izvan njega.

Bruxelles, 2. prosinca 2020.

Predsjednica
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Christa SCHWENG

⁽²⁵⁾ Vijeće za okoliš, 5. ožujka 2019.